

BOĞAZIÇİNDE BİR AKŞAMÜSTÜ

Neler oluyor yukarda hiçbir fikrim yok. Sarıyer'den Üsküdar'a kadar her yere gittim. Tek bir misinaya dahi rastlamadım. Galata Köprüsü'nün orda rastladığım sarı kanat sürüsü bahar gezintisine çıkmış gibi öyle telaşsız öyle korkusuz yüzüyordu ki dayanamayıp köprünün altından geçerken nasıl olup da bu kadar rahat olduklarını sordum. Pulları öğle güneşinin altında altın gibi parlayan sarıkanatlardan biri sürüden geri kalmak pahasına dönüp, hiç kimsenin herhangi bir fikri olmadığını, birkaç haftadır ne suya düşen bir kamış gölgesi, ne dostlarımızı gün yüzüne sürükleyen jilet gibi keskin bir iğne ucu, ne de mavi sulara her batışında Kharon'un kayığı gibi aramızdan birilerini suyun öte tarafına uğurlayan katil şamandıra ne de...Ne de... Ne de!? Balıkların Homeros'una rastladığımı düşünürken sarı kanat önce gözlerini dev bir kalkan görmüş gibi kocaman açtı, sonra pullarını sağa sola sallayarak telaşla bağırdı:

-Pardon!? Sen de kimsin? Ne anlatıyorum ben? Sürü?! Sürüm nerde?!

Sarı kanat çoktan gözden kaybolmuş sürüsünün peşinden, ok gibi fırlarken ben de tüm olan biteni kendi gözlerimle görmek için Sirkeci tarafına yüzmeye karar verdim. Önce büyüklerimizin yaklaşmamamızı sıkı sıkı tembihlediği devasa vapurların beyaz köpükler içinde yanaştığı iskelelerden birine uğradım. Ortada ne bir vapur ne de vapurun yanaşmasını iskele kenarlarında bacaklarını birer zıpkın gibi denize sallayarak bekleyen renkli gölgeler vardı. Üstelik o kocaman vapurların her çarpışlarında iskele duvarlarında açtığı yara izlerini andıran uzun çatlaklardan deniz sarmaşıklarıyla allı yeşilli su yosunları sevinç içinde fırlamışlardı. Tuzlu suda kırılan güneş ışığının aydınlattığı, hiçbir balığın yanaşmaya cesaret edemediği duvar diplerinde birkaç pavuryanın yuva yapmaya başladığını görünce en az üç dört gündür iskeleye vapur yanaşmadığına emin oldum. Fırtınaların ortalığı kasıp kavurduğu, sert akıntılar yüzünden irili ufaklı tüm balıkların hatta orkinosların, yunusların bile saklanacak bir kaya dibi aradığı kış günlerinde iskelelere demirleyen vapurların saatlerce yerinden kıpırdamadıklarına şahit olmuşum ama böylesi güzel bahar günlerinde motorların sustuğunu ne görmüş ne de duymuşum. Ürpererek ayrıldım iskeleden. Galata Köprüsü'nün altından hiç acele etmeden ve itiraf etmek gerekirse biraz da gururla geçerek -eh oltalar yoksa bize kalmıştı köprü altlarının serin suları- Haliç'e çıktım. Köprü ayaklarının dibinde bir mercan sürüsü turuncu kulaklarını yosun bağlamış betona dayamış kendi aralarında konuşuyorlardı. *Yok, en ufak bir titreşim yok, araba bile geçmiyor!* Dediklerini işittim. Herkes olan biteni anlamaya çalışıyor insanlara neler olmuş olabileceğine dair fikir yürütüyordu. Oysa birkaç hafta öncesine kadar suyun ötesinin umurumuzda bile olmadığını düşünürdük. Bütün balıklar bu kıyılarda yaşamanın bir bedeli olduğunu bilirdi. Her hafta yapılan olağan deniz kurulunda tüm balıkların belki de hem fikir

olduğu tek konu insanlara karşı daha sert önlemlerin alınması gerektiğiydi. Çaresiz kaldığımız av mevsimlerinde balıklar arasında sert tartışmalar çıkar, genellikle hamsilerin başı çektiği bir grup balık insanları tüm pislikleriyle baş başa bırakıp ulaşamayacakları kadar açık denizlere göç etmeyi teklif ederdi. Her seferinde çok mantıklıymış gibi gelen bu teklif karşısında tüm balıklar birden bire coşkuya kapılır, sıra göç zamanına karar verilmesine gelince esrarengiz bir şekilde başka konuya geçiverirdik. Bu ışıltılı kıyıları bırakıp da gitmek kolay değildi.

Birden tersanenin önünde buldum kendimi. Haberi nerden alırlardı bilmiyorum ama bütün balıklar yakın zamanda bir geminin tersaneden denize indirileceğini duyar duymaz sanki bir sirk gösterisine gidiyormuşçasına saatlerce öncesinden tersanenin önünde yerlerini alırlardı. Bunun için hiç üşenmeyip şehrin uzak tersanelerine bile gidenler olurdu. Oysa ben buraya çoğu zaman doklardan gelen neşeli çekiç seslerini ve bu neşeyi daha da arttıran işçilerin türkülerini dinlemek için gelirdim. Mevsimler değişip de işler azalmaya başladığı zaman bu sefer de limanın yolunu tutar, yükünü alıp hiç bilmediğimiz denizlere gitmek üzere bekleyen devasa gemilerin çıkardığı ürküttücü sesleri ya da artık nasıl olup da su üstünde durabildiğine şaşırđığımız her tarafı pas içinde bir mavnanın sızlanışlarını dinlemeye giderdim. Sırf bu alışkanlıklarım yüzünden kurulda ismim işbirlikçiye, haine çıkmıştı. İnsanlarla bu kadar içli dışlı olduğuma göre balıkçılara sürülerin yerini söyleyen de ben olmalıydım. Kaç toplantıda kendimi savunmak zorunda kaldım, kaçında neredeyse birkaç yırtıcı tarafından parçalanmaktan güçlkle kurtuldum hatırlamıyorum bile. Tersanenin de en az köprü kadar sessiz olduğunu görüp insanların ortadan kaybolduklarına tamamen emin olduğumda gün ışığı mavi sulardan çoktan çekilmeye başlamıştı. Yarın erkenden kurul toplantısı olduğundan doğruca eve gittim.

Sabahleyin yüzüme vuran gün ışığıyla uyandığımda şaşkınlığımı üzerimden atmam epey bir zaman aldı. Deniz kabukları ve kırmızı mercanlardan yaptığımız yuvamıza yılın hiçbir zamanı sabah vakti gün ışığı vurmazdı. Şimdiden temizlenmeye başlamıştı deniz onların yokluğunda. Kurulun yapılacağı Çengelköy açıklarına vardığımda neredeyse herkes yerini almıştı. Sürü halinde gezen gümüş sardalya ve barbunya gibi küçük balıkları temsilen hamsilerin başı çektiği bir alt kurul en ön sırada yerini almıştı. Lüfer ailesinin görüşlerini açıklamak için gelmiş birkaç sarı kanat her zamanki hırçın hareketleriyle dülger balıklarıyla yer kavgası yapıyordu. Birkaç sıra arkada ise yumuşak deniz yosunlarının üzerine tüm çirkinlikleri ile kurulmuş olan iskorpitler tehditkâr bakışlarla etrafı süzüyordu. Önemli bir konu olmadıkça kurul toplantılarına katılmayan, katıldıklarında ise gündem ne olursa olsun diplerde hayatın ne denli zor olduğundan başka söyleyecek şeyleri olmayan fener balıkları, karidesler ve lahoslar bile yerlerini çoktan almıştı. Oturumu yönetecek olan herkesin korkuyla karışık büyük saygı

duyduğu sinarit balığı yerine geçerken kalabalığın ortasına bölge başkanın da oturumu izlemeye geleceği haberi bomba gibi düştü. Mahmuzlu camgöz köpek balığı olan bölge başkanı kendisi gibi birkaç yırtıcı ile neredeyse boğazın Karadeniz'e kadar olan büyük bir kısmını yönetiyordu. Çok önemli konular görüleceği zamanlarda kurula başkanlık eder veya arasına geldiği kurul toplantılarında deniz kabukları yığınının üstüne yerleştirdiği kırmızı mercandan yapıma gösterişli koltuğuna kurulup tek bir kelime etmeden toplantıyı izleyip oradan ayrılırdı. Toplantılara gelmediği çoğu zaman ise kılıç balıkları vasıtasıyla kurulun gündemini bizzat belirler, alınan tüm kararları ise geciktirmeden onaylardı. Bölge başkanı aynı zamanda balıklar arasındaki tüm husumeti de kendine özgü usuller ile yine bizzat kendisi zzerdi. Yaşlı sinarit, tam da başkanın kurula izleyici olarak katılacağını aıkladırken, başkan etrafında on, on beş kadar kalkan ve peşinde birkaç orkinos ile hamsilerin öncülüğündeki kk balıkların hep bir ağızdan yaptıkları tezahüratlar eşliğinde toplantıya teşrif etti. Sinarit oşkunun kabarcıklar çıkararak su yüzeyine kadar ulaşmasına izin verdikten sonra mahmuzlu camgözlerin denizler için ne kadar önemli olduğundan, onlar olmadan hiçbir balığın bırakın insanları deniz anaları karşısında bile çaresiz kalacağından kısaca bahsettikten sonra oturumu açtı. Sıralarda uzun uzun göz gezdirerek insanların birkaç haftadır ortalıkta görünmemesinin sebeplerini araştırmak üzere toplandıklarını, mümkün olduğunca her balığa söz hakkı vereceğini ve herkesin düşüncelerini özgürce ve hiç korkmadan açıklaması gerektiğini söyledi. Alkışlar son bulurken sözlerini şöyle bitirdi:

-İlk sözü boğazın her köşesinde ve hatta açık denizlerde tüm balıklar için bıkmadan usanmadan devriyeler halinde dolaşan ve adeta insanlarla mücadelenin sembolü haline gelmiş tüm kk balıkların temsilcisi değerli dostumuz hamsiye bırakıyorum.

-Engraulis encrasicolus! Diye düzeltti kk hamsi hiddetle. Bize Latince adımızla hitap edeceğiniz konusunda geçen toplantıda karar aldığımızı sanıyordum. Diye de ekledi. Tüm hamsiler çılgınlar gibi alkışlarken konuşmacı gururla ve göz ucuyla da başkanın olduğu tarafa bakarak, denizlerin asıl sahibinin başta mahmuzlu camgzler olmak üzere tüm balıklar olduğunu, yıllardan beri verdikleri haklı mücadelenin zaferle sonuçlandığı için kendileri ile gurur duyduklarını ve bu zaferi o ölüm makinelerinin ağlarında ağır ağır gün yüzüne çekilip yılışık gemi güvertelerinde can vermiş tüm balıklara adadıklarını haykırdı. Kk hamsi kürsüye çıktığı gibi oşkulu alkışlarla inip yerine doğru yüzerken, sinarit konuşmasını yapmak üzere zargana balığını kürsüye davet etti.

-Kk dostumuza katılamıyorum maalesef diye söze başladı zargana. Sıralardan uğultular, yuhalamalar, hakaretler yükselirken sözlerine şöyle devam etti:

-Geçen hafta birkaç çipura ile Karaköy açıklarında yüzerken büyük bir balıkçı teknesinin köpükler saçarak galata köprüsünün açılan kanatlarının altından geçip tersaneye girdiğini gördüm. O köprü'nün kanatları ne zaman açılrsa çok geçmeden insanların daha büyük bir tekne ile geri döndüğünü tüm balıklar bilir. Yani diyorum ki sevgili dostlarım, insanlar daha büyük gemiler, daha keskin olta iğneleri, daha geniş ağlar yapmak için evlerine çekildiler! Hepsi bu. Hazırlanmalıyız!

Zargananın konuşması başladığı gibi büyük protestolarla sona erdi. Balıkların çoğu başka bir ihtimalin olabileceğine dahi ihtimal vermiyordu. İnsanlar sadece denizi değil, koca İstanbul'u da bize bırakıp gitmişlerdi. Zarganadan sonra kürsüye kurulun en azılı insan düşmanlarından olan lüfer geldi. Her zamanki gibi aristokrat tavırları ile kalabalığı süzüp konuşmaya başladı:

-İyilik yap denize at, balık bilmezse halik bilir! Büyük balık küçük balığı yutar! Balığın aklı ağa girince gelir! Daha kaç tane sayayım dostlar? Bizleri inançsızlıkla suçladılar, birbirimize düşürmeye çalıştılar, akılsızlıkla itham ettiler! Üstelik başkanımız hakkında neler söylediklerini de unutmamak. Eti pek tavsiye edilmezmiş! İnsanlara saldırmazmış!

Geçen kış Haliç'te deniz dibinde balık türleri ile ilgili bir kitap bulunmuş, dostlarımızın resimleri altına yazılmış olan yahnisi güzel olur, tavası enfestir, kılçıklıdır, eti tavsiye edilmez gibi yorumlar balıklar arasında infiale sebep olmuştu. Mahmuzlu camgöz hakkında yazılan etinin pek de tavsiye edilmemesine dair yorumun iyi mi kötü mü olduğu konusunda kurulda ardı arkası kesilmeyen tartışmalar yaşanmış sonunda bunun bir hakaret olduğunda karar verilmişti. Başkanımızın boğazın serin sularında hakladığı dalgıçlar hakkındaki öyküler de nesilden nesile anlatıldığına göre insanlara saldırmadığı da düpedüz yalandı.

Sırasıyla kürsüye çıkan balıklardan sarıkanat, insanların devrinin bittiğini, yeryüzüne çıkmak için bilim balıklarının şimdiden çalışmaya başlaması gerektiğini, palamut dünyanın dörtte üçü suysa zaten gezegenin asıl sahibinin balıklar olduğunu ve geç de olsa artık dünyayı ele geçirmiş olduğumuzu, fener balığı ise diplerde zaten pek insana rastlamadıklarını ama temelli gittikleri için de yine de tüm tuzlu sular adına mutlu olduklarını söyledi. Yaşlı sinarit konuşmamı yapmak üzere kürsüye beni davet ettiğinde ortalık birden karıştı. Daha tek kelime bile etmemişken sıralardan İnsan seveci! Deniz haini! Kılçıklı şeytan! gibi birbirinden ağır hakaretler duymaya başladım. Üstelik sinarit de bu hakaretleri susturmak bir yana dursun adeta daha da alevlendirmek ister gibi bir türlü konuşmaya başlamama müsaade etmiyordu.

Hakaretler biraz olsun dinip de sinaritten işaret geldiğinde Balık kardeşlerim! diye cışkulu bir şekilde giriş yaptım.

Balık kardeşlerim! Bu uçsuz bucaksız mavi sularda insanlardan uzak yaşayabileceğimiz onca yer varken neden gelip de bu ışıltılı boğaza yerleştik dersiniz? Neden açık denizlerde gönlümüzce yaşayıp gitmek varken hemen hemen her gün keskin bir olta iğnesine kapılıp dostlarımıza veda etmek ya da bir balıkçı ağında çırpınarak daha sudan çıkmadan aklını yitirmek ihtimaliyle bu sularda yaşıyoruz? Havalar soğur soğumaz açık denizlerden kaçıp gelen lüferler, uzun uzadıya uzak kıyılarda deniz suyunun çok daha berrak olduğunu, metrelerce derine bile dalsanız güneş ışığının yolunuza hep ışık tuttuğunu, deniz diplerinde alglerin, halimedaların, planktonların, anemonların oynaşıp durduğunu anlatır dururlar. Bu hikayelerin binbir türlüstünü duyarız da bir türlü çekip gitmek cesaretini neden kendimizde bulamayız? Çünkü biliriz ki başka denizlerin mavisine benzemez burası. Sadece suyun altı mı sanırsınız bir denizi güzel yapan? Beşiktaş'tan kalkan bir motorun beyaz köpüğünü Üsküdar'a kadar kovalayamadıktan sonra, serin köprü gölgelerinde sırt üstü yatıp en az deniz kadar mavi ve en az deniz kadar güzel gökyüzünü izleyemedikten sonra, Sarayburnu'nda kıyıya yanaşıp insan civıltıları arasında bir martıyla iki çift lakırdı edemedikten sonra ne yapmalı engin denizleri? Bu şehir en az insanlar kadar bizim de, bu engin sular en az bizim kadar insanların da. Söylesenize insanların avladığından daha mı az sayıda öldürdük birbirimizi? İnsanlara neler olduğunu öğrenmeli, başları dertteyse onlara yardım etmeliyiz! Eğer yeniden ortaya çıkarlarsa da birlikte yaşamayı öğrenecek kadar onları sevmeyi öğrenmeli, onlara da bize saygı duymaları gerektiğini öğretmeliyiz!

Daha ilk cümlem bitmeden başkanın iki yanından hışımla yüzüp gelen orkinoslar tarafından yüzgeçlerimden bağlanıp küçük balıkların sevinç çığlıkları arasında tutuklanmasaydım söyleyeceklerim aşağı yukarı bunlar olurdu. Suyun öte yanında da böyle midir bilmiyorum. Herkes için daha iyi bir yeryüzü hayal etti diye kapatılır mı insanlar duvarların arkasına ya da daha mavi bir gökyüzü istediğini söylediği için kanatları kesilir mi martıların bir akşam üstü? Bilmiyorum. Ne dersiniz oluyor mudur böyle şeyler?

Yarışma Kodu: HUM015